

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc . XXXVII. Romana facultas disponendi. De instabilitate, ac interdicta facultate disponendi meretricum Urbis, non relictâ quâdan portione Monasterio Convertitarum; Et an in impediât, quin ...

Præterea, licet magis communiter receptum sit, ubi agitur de testamento volentis profiteri in Religione incapacitatem in communi, quam in particulari, ut mors civilis ex professione resultans vim habeat naturalis, atque ex tunc illud perfectionem, ac effectum sortiri incipiat, ut eodem disc. preced. Nihilominus adhuc ista est quaestio voluntatis, quae in contrarium expressa, vel conjecturali refragante, dicta recepta opinio cessat, quoniam non implicat, ut interim, etiam post huiusmodi professionem, bona remaneant penes Ecclesiam universalem, penes quam juxta dispositionem *texti. in cap. exiit de verb. signif. in sexto, & in Clementin. ex vi eodem*, esse dicuntur omnia ad huiusmodi religiosos, vel Religiones pertinentia, ut ponderatur dicto discurs. preced. Multo magis in hac societate, in qua non viget tam stricta, & praecisa incapacitas, Tum ob contractionem, acutum, & administrationem pecuniarum, aliarumque rerum temporalium penes ipsos religiosos, ipsamque societatem saltim de facto ut supra; Tum etiam ob capacitatem Praepositi Generalis habendi sub ejus dominio & administratione bona temporalia ex plene deductis *dicta decis. 101. par. 10. rec.* Ideo quae stante praesertim natura, seu qualitate dictorum jurium, nil prohibere videtur, cur negligente haerede scripto haereditatem adire, non possit interim ipsemet testator supervivens, jure continuationis, seu non abdicationis prioris dominii, & possessionis, saltim de facto fructus percipere.

Considerabamè contra, ut ista rectè procederent, quoties haeres scriptus, à testatore invitato, dictorum fructuum repetitionem praetenderet; Secundò autem in hac facti specie, in qua videbatur, quod idem testator, recognoscendo veritatem & bonam fidem, noluit ad commodum proprium, vel Religionis dictos fructus percipere, sed eos cumulare ad commodum haereditatis, seu haeredis, atque motivum (licet per scribentes in contrarium non deductum) quando deduceretur, mihi videbatur fortissimum; Credebam tamen posse responderi, ut illud rectè procederet, quando ita dictus religiosus nomine haeredis, publicè, & palam talem cumulum fecisset, nomine potius administratorio, quam proprio, aded ut ab ipso vivente, ac invito, haeres liberam avocandi facultatem, ac interdicensi administrationem habere potuisset, unde actus sincerè, ac bona fide initus esset; Contrarium verò in facti specie potius concurrebat, quoniam quoad actum publicum, ac expressum exactionis fructuum, ille initus erat proprio, non autem alieno, & administratorio nomine; Quoverò ad reliquos actus implicitos & occultos, omnes videbantur sonare in idem, omnesque simulationis personae conjecturae in dicta prima hujus causae decisione ponderata, importare videntur solum quamdam velleitatem, seu praordinationem dicti religiosi, ut sorori beneficeret, quatenus tamen eadem pecunia ad ejus usum necessaria non esset, non impedita ipsius libera administratione, ac dispositione, aded ut nulla concurreret probatio, cui innixa, potuisset dicta Elisabetha eundem testatorem invitum cogere ad huiusmodi pecuniarum restitutionem, unde propterea totum pendebat ab ejusdem religiosi libera voluntate, quae in eo omnino neganda est circa bonorum temporalium dispositionem.

Hinc leves dicebam considerationes in dicta decisione contentas, circa praesumptiones resultantes ab aliquibus dicti Vincentii verbis, quae cum amicis dixerat, vel à mala praesumptione deducta ex deficientia aliquarum ejus scripturarum, in quibus no-

tula, vel declarationes à esse poterant, quoniam omnes huiusmodi actus praesumptivi, seu argumentativi, majoris ponderis esse non poterant, quam essent veri, quia scilicet dictus Vincentius moriens hanc voluntatem expressè declarasset, seu inter scripturas, quatenus extarent, eadem declaratio reperta esset, cum totum penderet à libera voluntate ejusdem professi, qui poterat declarationem non facere, vel privatè factam occultare; Unde propterea punctus erat, an aëtrix ab eo invito dictas pecunias avocare potuisset, vel illarum dispositionem, ac administrationem impedire necne; Atque in effectu veritas videbatur, quod religiosus voluerat dictas pecunias ita investitas habere, do, nec viveret ad ejus liberam dispositionem, moriens verò relinqueret sorori, quod in religioso non est practicabile, quoniam esset dare in eo liberam disponendi facultatem omnino interdictam.

Pluribus etiam administrativis concurrentibus, quae id evidenter comprobare videbantur; Primò scilicet, quod curavit per Joannem Georgium confidentiarium fieri declarationem, seu recognitionem veritatis ad favorem sui ipsius, vel personae ab eo nominandae, cum alias debuisset sincerè fieri pura declaratio ad favorem dictae aëtrix; Secundò, quia in facto justificabatur, quod dictae Elisabethae magis congrueret ratione aetatis, aut valetudinis, ut praefatus census vitalitatis in ejus persona, atque sub ejus vitæ periculo crearetur, quam dicti Jo. Georgii confidentiarii; Omnino siquidem incongruum erat, ac imprudens consilium, ut mulier vidua, volens suae sustentationi ita consulere, exponere voluerit totum ejus aëstem periculo vitæ tertii, quo moriens, ipsa depauperata remaneret, dum praesertim nulla suberat necessitas, vel causa simulandi diversam personam; Cessante etenim causa, receptum est non de facili simulationem admittendam esse; Et tertio fortiter, quia eadem Elisabetha habebat filium juvenem ac robustum, in cujus persona omnino probabilius erat, ut huiusmodi census crearetur; Credo autem, quod causa sopita sit per concordiam; De incapacitate autem hujus Societatis agunt *Mart. cons. 11. Giovagn. cons. 85. lib. 1. Censal. ad Peregr. art. 23. vers. Quinto observo.*

ROMANA FACULTATIS DISPONENDI PRO MONASTERIO CONVERTITARUM.

Discursus pro veritate

De intestabilitate, ac interdicta facultate disponendi meretricum Urbis, non relicta quadam portione Monasterio Convertitarum; An eas impediatur, quin pecunias dare valeant ad censum vitalitium, aded ut iste contractus per monasterium ratione ejus praesudicii, possit eis prohiberi.

SUM.

SUMMARIUM.

- 1 **F**alsi seris, & de instabilitate mulierum inhonestarum in Urbe.
- 2 Mulieres inhoneste censentur jure prodigi, ideoque eis interdici potest administratio.
- 3 Religiosus, cui permissa sit aliquorum bonorum administratio, an possit dare pecuniam ad censum vitalitium.
- 4 Mulier inhonesta quod acquirit ex turpi questu, sibi acquirit.
- 5 Habet suorum bonorum dispositionem, & est testabilis.
- 6 Censum vitalitium continet contractum onerosum & correlative.
- 7 Facultas interpretandi non cadit in claris.
- 8 Injustum est mulieribus inhonestis prohibere contractus vitalitios.
- 9 Sed cum temperamento prohibito fieri potest, ut consulari fraudibus.

DISC. XXXVII.

Dipponentibus Constitutionibus Leonis Decimi, & Clementis Septimi, ut omnia bona mulierum meretricum Urbis ab intestato morientium absque prole legitima, cujusdam spoli jure, spectent ad Monasterium mulierum impudicarum penitentium, quæ vulgò *Convertiæ* nuncupantur, quodque testandi, vel etiam inter vivos, seu causa mortis, aut aliam dispositionem faciendi, facultatem non habeant, nisi certa quota dicto Monasterio assignata, seu relicta, quodque omnis dispositio aliter facta, irrita & invalida reputetur, adeo ut Monasterium omnia capiat, perinde ac si disponens ab intestato obiisset; Hinc hujusmodi inhonestæ mulieres, ad hujusmodi restrictionem evitandam, dare consueverunt pecunias ex earum turpi questu quasiras ad censum vitalitium, cum aliquo præjudicio dicti Monasterii, quod ita nil post earumdem mortem sperare potest; Quare per aliquos ejus Administratores motivatum fuit, an hujusmodi contrahendi species, posset ac deberet prohiberi, stantibus amplis facultatibus, quæ per secundam præsertim Constitutionem Clementis Septimi concessæ sunt istius Monasterii administratoribus, interpretandi ac declarandi omnia ea, quæ pro earumdem observantia, majorique firmitate opportuna viderentur; Convocato igitur ad id, congressu Deputatorum, inter quos plerique aderant peniti I. C. varia fuerunt vota.

Aliqui enim, indefinitè credebant id prohiberi posse, dum Constitutiones prædictæ, præsertim posterior Clementis, nedum prohibent factionem testamenti, ac donationes, tam inter vivos, quam causa mortis, sed etiam omnem aliam dispositionem, sub cujus generico nomine dicebant venire hujusmodi speciem contractus, per quem in præjudicium Monasterii vocati ad successionem, in alterius beneficium de bonis disponitur; Subjungendo quod hujusmodi Constitutiones aliquod fundamentum habeant in dispositione juris communis, qua attentata, hujusmodi inhonestæ mulieres, quemadmodum proprii corporis prodigalitate exercent, ita & in bonis prodigorum jure censendæ sunt, ideoque possit, ac debeat eis, ad instar prodigorum, interdici administratio ad text. in l. *Et mulieris*, ff. de curatore furiosi, ibique glos. & cæteri Card. de Luca Paris. de Test.

collecti per Gratian. discep. 962. numer. 21. cum sequen. & per modern. Carol. Ros. in tract. de privil. mulierum cap. 3. special. 7. n. 50. & 51.

Aliorum sententia erat, quod cum per dictas Constitutiones certa quota hujusmodi bonorum jure necessariæ successionis Monasterio reservata esset, ita statuendum, seu declarandum videbatur, ut ex aliis bonis in hæreditate dictarum mulierum remanentibus, integra quota Monasterio deberetur, habita etiam ratione pecuniarum, quæ per eas viventes ad censum vitalitium data fuerint, procedendo cum iis, quæ habemus de bonis donatis, seu aliâ titulo lucrativo in vita dispositis per parentem, ponendis in calculo legitimæ filiorum, vel econtrâ, ut in sua materia sub tit. de legitima, & detraction.

Neutra sententia mihi placuit, sed fui in voto, ut id neque posset, neque deberet ad praxim deduci; Ad id autem methodicè probandum, duas constituendam inspectiones, Unam scilicet, an ex sola juris communis, vel dictarum Constitutionum dispositione dici valeat, ut dictæ mulieres ad hujusmodi contractum peragendum inhabilitatæ essent; Et alteram, an in vim facultatum, possent Deputati Monasterii id ex integro statuere, & quatenus possent, an deberent, adeo ut provisio justa, honestave reputanda esset, vel potius e converso.

Quoad primum, quando daretur simpliciter, nedum instabilitas, sed etiam indefinita prohibitio administrationis bonorum; Tunc dicebam, ut saltem à simili applicari possent ea, quæ in his specialibus terminis censuum vitalitiorum firmata fuerant per Rotam in Romana censuum 27. Maii 1652. coram Bubbio, & 27. Aprilis 1654. coram Bevilacqua, quarum prima est impress. dec. 253. p. 11. rec. & inter suas dec. 508. Cum enim cuidam religioso professo indultum fuisset per Papam, ut abique superiorum impedimento, retinere, ac administrare posset quædam bona ex conjunctorum successione in eum obventa, deciditur quod non potuerat facere census vitalitios in præjudicium Monasterii.

Verum istud simile non videbatur applicabile ad casum, quoniam religiosus professus est incapax acquisitionis domini, quod directè, ac immediate residet penes Monasterium; Ideoque non solum est intestabilis, sed generaliter interdictus quomodocumque disponere, etiam per actus onerosos, & correlative concernentes sortem principalem bonorum, cum hujusmodi facultates percutere videantur solum quamdam administrationem, ac erogationem fructuum in religiosos, ac pios & honestos usus, ut in eisdem decisionibus plenè deducitur.

Id autem dici non potest de hujusmodi mulieribus, quæ licet turpiter agant, attamen licitè acquirunt, atque bona ex turpi questu quaesita, de eorum dominio, ac libera dispositione efficiuntur ad text. in l. 4. §. sed quod meretrici ff. ob turpem causam, ubi Jaf. & alii, Angelus in l. 2. Cod. eodem Peregr. de iure sisci lib. 2. tit. 2. numer. 6. Riccius. in tractat. de meretricibus seu de personis in statu reprobo lib. 2. cap. 33. numer. 7. Ideoque de jure dici non possunt intestabiles, Riccius. ubi supra cap. 32. Neque tales dici possunt ex dictis Constitutionibus, dum illas expressè præsupponunt de jure testabiles, tam in casu quo legitimam prolem habeant, atque ad istius favorem disponant, quam etiam in casu, quo citrà fraudem, ab Urbe discedant; Ac etiam in Urbe sunt testabiles, quoties certam quotam dicto Monasterio relinquunt, undè propterea dici non potest,

De LUCA
de
Instrumentis
et ut
CVI
9

est, ut eis interdicta esset bonorum suorum administratio per contractus onerosos, & correspectivos, qualis est iste.

Hinc sequebatur, quod iste contractus includi non videatur sub genere aliarum dispositionum, quæ ultra donationes, tam inter vivos, quam causa mortis, per eadem Constitutiones prohibentur, quoniam illæ utuntur verbo, *aliis*, quod juxta vulgaria axiomata, denotat similitudinem, ideoque intelligitur de similibus, & sic de dispositionibus titulo lucrativo, in quibus ille, qui obtinet, contendat de lucro, quod dici non potest in hujusmodi contractu merè oneroso, & correspectivo, in quo ob incertitudinem vitæ dantis pecuniam, iste potest esse potius in lucro, ac recipiens potius in damno; Et consequenter nulli juris fundamento innixum videbatur votum opinantium, ut sub dicta generali disponendi prohibitione iste contractus veniret; Accedente etiam antiqua, & inconcussa observantia, tam circa hujusmodi contractum, quam etiam circa erogationem pecuniarum per istas mulieres fieri solitam, in officia, vel loca montium vacabilia, in quibus eadem ratio militat.

Minus juridicum, ex eadem ratione, videbatur aliud votum supra relatam, ut istæ pecuniæ ponendæ essent in calculo pro regulanda quota Monasterio debita, tanquam specie legitimæ; Tum quia non exinde consultum remanebat Monasterio ob aliorum bonorum non existentiam; Tum etiam quia conclusio prædicta, de qua sæpius *sub d. tit. de detractionibus*, procedit in bonis donatis, seu aliis titulo lucrativo dispositis, non autem in hujusmodi contractibus, qui ut supra dictum est, onerosus, ac merè correspectivus potius dicendus est, tanquam emptio, & venditio aleæ, seu juris annuæ præstationis ad tempus vitæ emptoris pro certo congruo pretio, ex iis, quæ de hoc censu vitalitio habentur *apud Cenc. de cens. quæst. 10. Leonard. de usuris quæst. 49. Rovit. pragmat. 2. de censibus, Rot. decis. 514. post eundem Cenc. in Romana vinea ad responsum 28. Junii 1649. coram Arguelles, & in sua sede tit. de Censibus.*

Eandem difficultatem habui circa facultatem Deputatorum id decernendi, quoniam eorum facultas est in declarando, seu interpretando; Id autem cadit in ambiguo, ac in iis, quæ prætendi potest, ut implicite contineantur sub Constitutionibus, non autem in claris, in quibus non est declarare, sed de novo disponere, juxta communem, ac receptam distinctionem, quam habemus frequentius in materia observantiæ interpretativæ, vel præscriptivæ; Sive in terminis declarationis, quæ licita est donatori etiam in donatione irrevocabili inter vivos; Seu probationis faciendæ per testes ambiguarum, vel respectivè novæ, ac diversæ voluntatis testatoris, vel primo casu sufficiat naturalis etiam imperfecta, secundo autem solemnitas, ut frequentius in omni materia advertitur.

Quare aliud dicebam non remanere remedium, nisi illud supplicandi Sanctissimo, pro speciali provisione; Verum punctus erat, an, & quomodo petitio concipienda esset, ut tanquam justa, & rationabilis exaudiri mereretur; Et in hoc pariter habebam difficultatem super dicta prohibitione, ita simpliciter, ac indefinitè obtinenda, quoniam ita esset ponere istas mulieres in necessitate ducendi perpetuò vitam inhonestam, atque nunquam redeundi ad meliorem frugem, ad quam cum hujusmodi specie contractus (ut quandoque experi-

entia etiam docet) reduci possunt, sibi nempe constituendo cum earum turpi quæstu tantum redditum, cum quo in statu honestatis vivere possint, ob longè majorem fructum, qui ex censu vitalitio percipitur, quod e converso non est de facili practicabile mediante investimento in census perpetuos, seu in bona stabilia, & loca montium non vacabilia, dum in hac specie investimenti, ad constituendum redditum ad congruam sustentationem idoneum, longè major fors necessitatis est.

Justam tamen, ac rationabilem credebam petitionem, per quam, neque simpliciter dicta contrahendi species prohiberetur, neque istæ mulieres omninò liberam, ac effrenatam haberent licentiam faciendi hujusmodi contractus, sub quorum pallio prohibita dispositiones in fraudem de facili fieri possent, fingendo scilicet dare amafis, vel aliis, in quos dispartere volunt, pecuniam ad censum vitalitium; Statuendo, ut sub decreto irritandi per viam Constitutionis, seu edicti generalis, hujusmodi contractus per inhonestas mulieres fieri non possint, nisi cum interventu personæ ad id deputandæ per Cardinalem dicti Monasterii Protectorem, seu per Congregationem ad ejus regimen, & administrationem deputatam. ut ita, spectatis, statu, ac ætate mulieris, & personæ, cui pecunia datur, aliisque facti circumstantiis, videatur an contractus prædictus sincerè, ac citrà fraudem fieret, vel econtrà.

Quemadmodum enim etiam honestæ matronæ, nullam de jure communi prohibitionem contrahendi, ac liberè de bonis suis disponendi facultatem habentes, adhuc per Statutum Urbis 151. generaliter inhabilitatæ sunt ad contrahendum quamvis sint majores, nisi cum interventu Judicis, ac proximiorum, seu in istorum defectum curatoris, & ubi sunt minores, adeò duplex defectus concurrat, unius ætatis, & alteri sexus, cum interventu etiam alterius curatoris juxta Statutum 113. quod hodiè receptum est cumulativè servandum esse cum dicto altero Statuto 151. Ità considerandum in istis mulieribus eundem duplicem defectum, unum scilicet generalem sexus, mulieribus honestis etiam communem, & alterum particularem prodigalitatæ, de qua supra, congruum videtur alteram particularem solemnitatem adjicere, ad eundem adinstar dicti alterius curatoris, qui ex Statuto 113. requiritur in contractibus mulierum minorum, ultra solemnitas requisitas à dicto alio Statuto 151. succederet iste deputatus permissurus contractum sincerè, ac citrà fraudem faciendum, negaturus autem in casu converso; Atque in hanc sententiam ceteri congregati devenerunt, cum determinatione expectandi oportunitatem pro hujusmodi supplicatione porrigenda; Incertum autem est quid sequutum sit.

In proposito autem hujusmodi Constitutionum, insinuando solum pro quando casus occurreret, de illis habetur *apud Gabr. conf. 17.*

lib. 2. Guazzini de consisc. concl. 13. limit.

42. & per Rot. coram Seraphim.

decis. 999.

Si * * *